



# TR52 BÖLGESİ'NDE EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Hazırlayan: Ali Berçem AŞICI\*

\*ARAŞTIRMA, ETÜT VE PLANLAMA BİRİMİ UZMANI.  
RAPORUN HER HAKKI T.C. MEVLANA KALKINMA AJANSI'NA AİTTİR.

## İÇİNDEKİLER

1	KISALTMALAR .....	2
2	AÇIKLAMALAR .....	3
3	GİRİŞ .....	5
4	TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ .....	6
5	KONYA VE KARAMAN'DA EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ .....	9
6	TR52 BÖLGESİ İLÇELERİ DÜZEYİNDE EĞİTİM DURUM ANALİZİ .....	11
6.1	İLKOKUL .....	12
6.1.1	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları .....	12
6.1.2	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.....	13
6.2	ORTAOKUL.....	14
6.2.1	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları .....	14
6.2.2	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.....	15
6.3	ORTAÖĞRETİM .....	16
6.3.1	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları .....	16
6.3.2	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.....	17
7	TR52 BÖLGESİ'NDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ.....	18
8	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	20

## 1 KISALTMALAR

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BM	: Birleşmiş Milletler
Düzey 1	: İBBS'ye göre Türkiye'nin 12 bölgesi
Düzey 2	: İBBS'ye göre Türkiye'nin 26 alt bölgesi
Eurostat	: Avrupa İstatistik Ofisi
GOÜ	: Gelişmekte olan ülkeler
İBBS	: İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması
Karaman İl MEM	: Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Konya İl MEM	: Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
KSO	: Konya Sanayi Odası
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEVKA	: Mevlana Kalkınma Ajansı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
SEGE	: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
SKH	: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SSB	: Savunma Sanayii Başkanlığı
TR52 Bölgesi	: Karaman ve Konya'nın oluşturduğu bölge
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

## 2 AÇIKLAMALAR<sup>1</sup>

**Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri:** Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, diğer bir deyişle Küresel Hedefler, yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegenimizi korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak için evrensel eylem çağrısıdır.

**Derslik:** Öğrencilerin, bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması vb. yollarla ve türlü eğitim araç ve gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yer, sınıf, dersane.

**Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı:** İstenilen eğitim kademesine ve İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam derslik sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir derslikteki ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir.

**Eğitim Kademesi:** Okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim seviyeleridir.

**İlköğretim Kurumları:** Dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkan veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur.

**İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması:** Bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik olarak bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması ve Avrupa Birliği (AB) ile karşılaştırılabilir veriler üretilmesi amacıyla AB bölgesel sınıflandırması olan SR kriterlerine göre tanımlanmıştır. Üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 adet il 3. düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer iller belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 adet 2. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 adet 1. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Bu sınıflandırma, 28/08/2002 tarih ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile uygulanmaya başlanmıştır.

**Mesleki ve Teknik Ortaöğretim:** İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

**Net Okullaşma Oranı:** İlgili öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir.

**Okul/Kurum:** Milli Eğitim Bakanlığına bağlı veya ilgili olarak eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü fiziki ve sanal mekânlardır.

**Okul Türü:** Aynı eğitim kademesi içerisinde farklı program uygulayan okullardır.

---

<sup>1</sup> Açıklamaların eğitimle ilgili olan kavramları MEB(2018) tarafından hazırlanan "Milli Eğitim İstatistikleri"nden alınmıştır.

**Ortaöğretim:** İlköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

**Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı:** İstenilen eğitim kademesine ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam öğretmen sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir öğretmenin eğitim verdiği ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir.

**Örgün Eğitim:** Belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

**Ortaöğretim:** İlköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

**Taşınmalı Eğitim:** Çeşitli nedenlerle birlikte okula erişimde sorunlar yaşayan ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim öğrencilerinin belirlenen okullara günü birlik taşınarak eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak amacıyla yapılan uygulamadır.

**Yaygın eğitim:** Örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.

**Yükseköğretim:** Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

### 3 GİRİŞ

Birleşmiş Milletler(BM)'in sıkça vurguladığı üzere, eğitim birçok sürdürülebilir kalkınma hedefinin (SKH) gerçekleşmesinin anahtarıdır, nerede olursa olsun insanların daha sağlıklı ve sürdürülebilir hayatlara erişmelerini sağlar. Eğitim ayrıca hoşgörünün gelişmesi ve barışçıl toplumların inşasına da destek olur. BM'nin sürdürülebilir kalkınma hedefleri listesinde nitelikli eğitim de yerini almıştır.

#### *BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler Listesi*



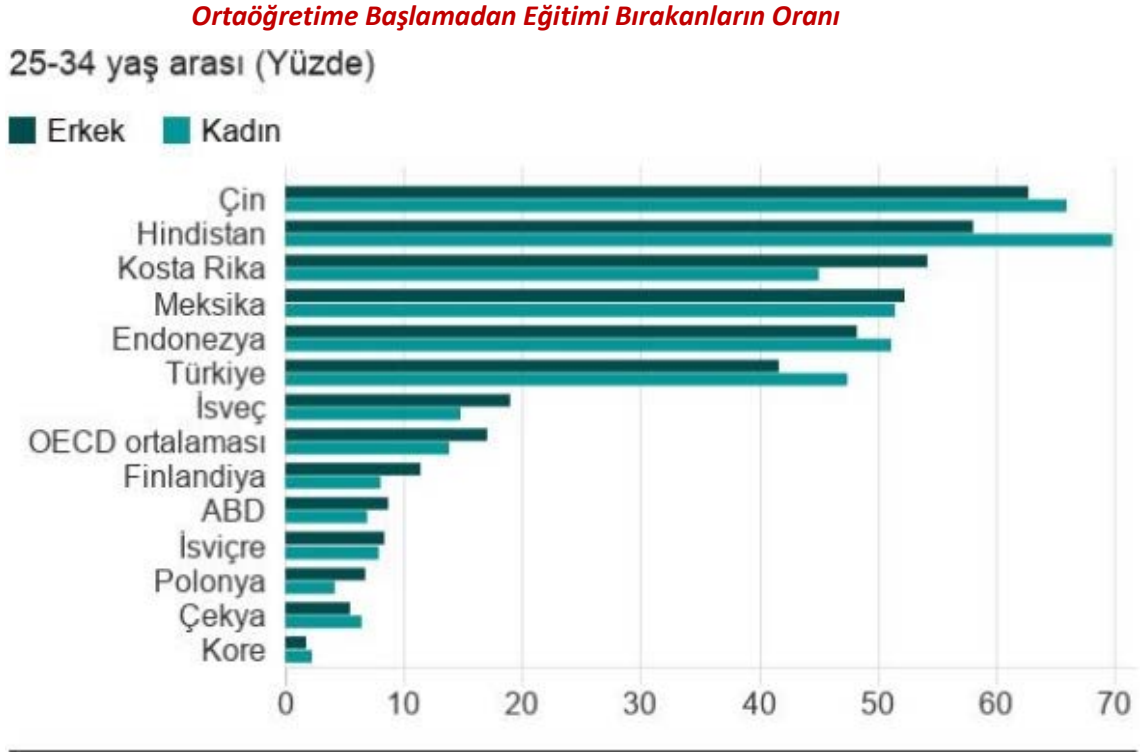
Kaynak: BM, <http://www.kureselhedefler.org/>

BM'nin belirlediği nitelikli eğitim hedefi listesindeyse ilk sırada 2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamalarının ve böylece ilgili ve etkili öğrenme çıktılarının elde edilmesinin sağlanması yer almaktadır.

Nitelikli eğitimin sürdürülebilir kalkınma için olmazsa olmaz bir gereklilik olduğu düşüncesinden hareketle ülkemizin istatistikî bölge birimleri sınıflaması (İBBS) bağlamında 2. düzey bölgelerinden birisi olan TR52 Bölgesi'nde eğitimin genel görünümü ele alınmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda TR52 Bölgesi kapsamındaki Konya'nın 31 ilçesi ve Karaman'ın 6 ilçesi düzeyinde temel kamu hizmetlerinden eğitim konusu okulların tür ve sayıları, derslik başına düşen öğrenci sayıları, öğretmen başına düşen öğrenci sayıları ele alınmıştır. Öncelikle ülke genelinde, Konya ve Karaman illerinin genel eğitim durumları irdelenmiş, daha sonra ise ilçeler düzeyinde toplanan veriler çerçevesinde eğitim durum analizi sürdürülmüştür. Çalışmada temel alınan öncelikli okul/kurum türleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı faaliyet gösteren okul öncesi kurumlar, ilkokullar, ortaokullar ve ortaöğretim kurumlarıdır. Çalışma kapsamında, çoğunlukla, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü (Konya İl MEM) ve Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü (Karaman İl MEM) verilerinden, en güncel şekliyle, yararlanılmıştır. Konya'nın 3 merkez ilçesi ve Karaman merkezin dışında özellikle TR52 Bölgesi'nde görece farklılık sergileyen ilçelerin nasıl farklılaştıkları ve bunun nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır.

#### 4 TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

BM'nin son verilerine göre, gelişmekte olan ülkelerde(GOÜ) okullaşma oranı %90'ı aşmıştır. Bu oran ülkemizde, ilkokulda %91,54, ortaokulda %94,47, ortaöğretim bazındaysa %83,58'dir. Görüldüğü üzere, ülkemizde ortaokuldan sonra ortaöğretime geçen öğrenci sayısında ciddi bir düşüş söz konusudur.



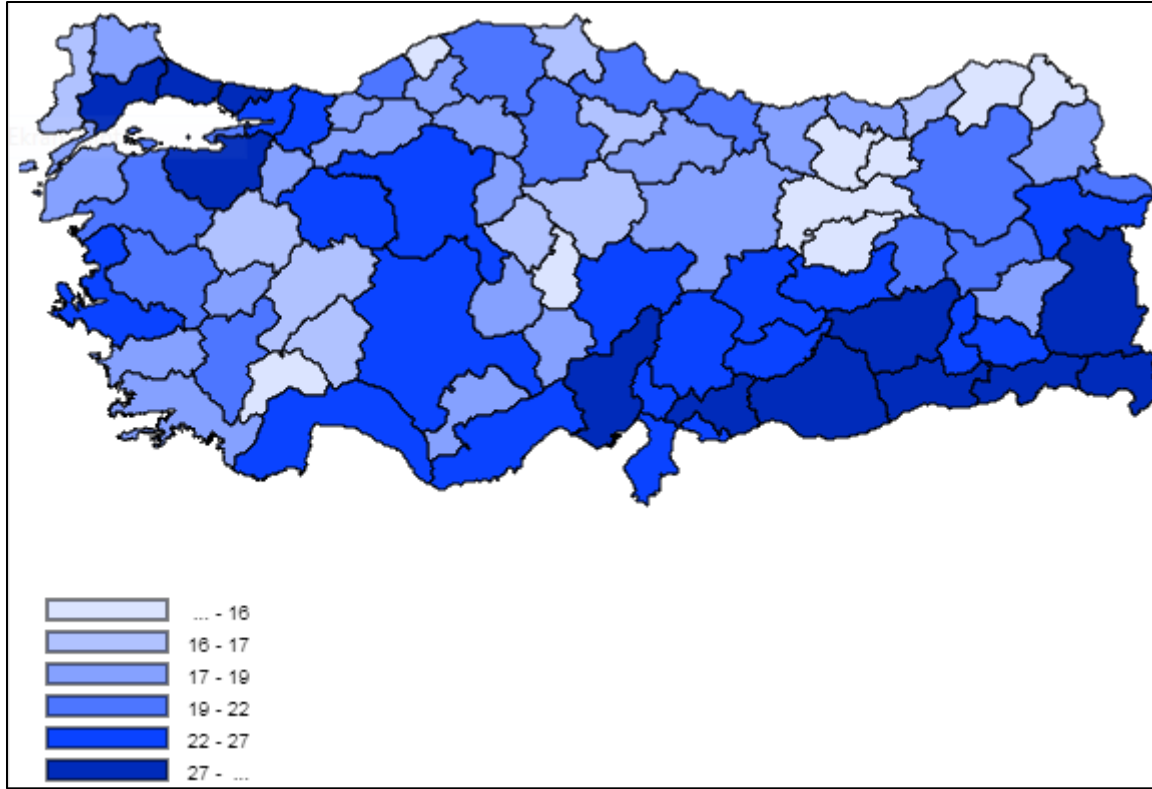
Kaynak: OECD ve BBC, 2018.

OECD(Organisation for Economic Co-operation and Development)(Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) tarafından yayınlanan *Bir Bakışta Eğitim*<sup>2</sup> çalışmalarının 2018 yılındaki formatından da görülebileceği üzere, Türkiye'de, 25-34 yaş aralığındaki insanların ortaokul sonrası eğitime devam etmeme oranları OECD ortalamasından daha kötüdür. Ama Türkiye'nin son 10 yıldır bu oranlarda ciddi iyileşmeler sağladığı ulusal ve uluslararası istatistiklerce de ifade edilmektedir. Eurostat(Avrupa İstatistik Ofisi)'ın güncel verileri, Avrupa ülkelerinin pek çoğuna paralel olarak, Türkiye'de de eğitimden erken ayrılmaların oranının hızla düştüğünü gösteriyor. Türkiye, OECD'nin aynı raporuna göre de eğitime erişim oranını en hızlı artıran ülkelerden birisidir. Tüm bu istatistiklerden yola çıkarak, 2007'den bu yana ortaöğretimde okulu bırakanların oranı yüzde 16 düşmüştür denilebilir.

<sup>2</sup>OECD(2018), OECD'nin her yıl yayınladığı rapora ulaşmak için: <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/>.

Açılımı “Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı” olan PISA, OECD tarafından üçer yıllık dönemler hâlinde, 15 yaş grubundaki öğrencilerin kazanmış oldukları bilgi ve becerileri değerlendiren bir araştırmadır. Yani ülkemiz açısından düşünürsek, ortaokul sonu ortaöğretim başı döneme denk gelen bu program, öğrencilerin bilimsel, matematiksel ve sözel bilgi ve becerilerini araştırmaktadır. PISA 2015 uygulamasına Türkiye’de İBBS Düzey 1’e göre 12 bölgeyi temsil eden 61 ilden 187 okul ve 5895 öğrenci katılmıştır. PISA(2015)<sup>3</sup> sonuçlarına göre, Türkiye üç alanda da OECD ortalamasının altında yer almaktadır. PISA sonuçları ülkelerin temel eğitim düzeylerinin hemen akabinde yapılan bir araştırma olduğundan eğitim kalitesi hususunda önemli bir gösterge olarak üye ülkelerce kullanılmaktadır. MEB’inde belirttiği üzere<sup>4</sup>, PISA sonuçları ülkemizde de eğitim-öğretim programlarının geliştirilmesinde karşılaşılan eksiklerin giderilmesinde ve eğitim alanında yapılan araştırmalara kaynak olarak kullanılmaktadır.

### **İlköğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı**



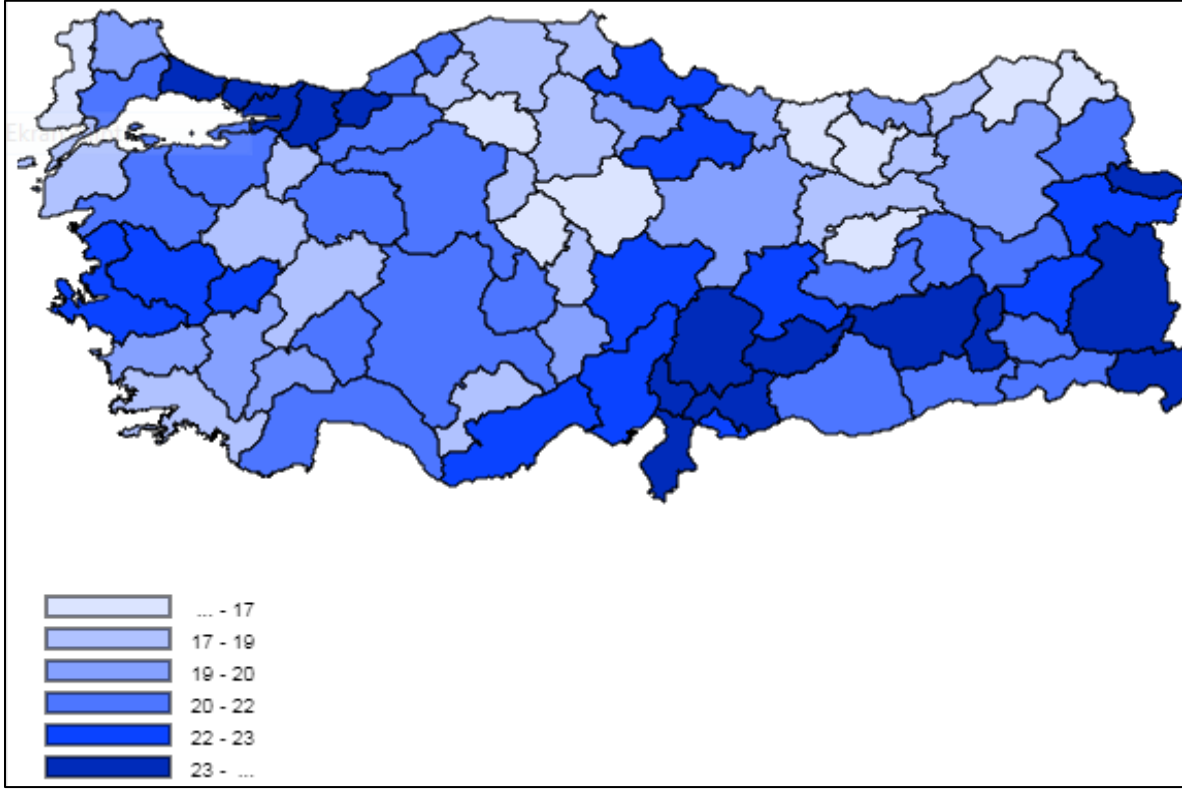
Kaynak: TÜİK(2017) verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

<sup>3</sup> <http://www.oecd.org/pisa/>.

<sup>4</sup> [http://pisa.meb.gov.tr/?page\\_id=18](http://pisa.meb.gov.tr/?page_id=18).



### Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı



Kaynak: TÜİK(2017) verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Ülke genelinde ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde, derslik başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında, büyükşehirlerde yoğunluklar gözlenmektedir. Genel olarak, İstanbul ve çevresinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi civarında yoğunluklar söz konusudur. Bu oran ülkenin kuzey kesiminde göreceli olarak daha düşüktür denilebilir. Sayısal olarak ise Türkiye ortalaması, derslik başına ilköğretimde 24 öğrenci, ortaöğretimdeyse 21 öğrencidir. Bu oran ülkenin kuzey kesiminde göreceli olarak daha düşüktür denilebilir.

## 5 KONYA VE KARAMAN'DA EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

	NÜFUS	NÜFUS ARTIŞ HIZI	NÜFUS YOĞUNLUĞU	OKUL ÇAĞINDAKİ NÜFUSUN TOPLAM NÜFUSTAKİ PAYI	NET OKULLAŞMA ORANI <sup>5</sup> ilkokul(1), ortaokul(2) ve ortaöğretim(3)	OKUMA YAZMA ORANI
KONYA	2.205.609	% 1,7	54 /km <sup>2</sup>	%24,71	(1)%90,05, (2)%94,21, (3)%85,56	%97,51
KARAMAN	251.913	%2,12	28 /km <sup>2</sup>	%23,34	(1)%89,74, (2)%95,75, (3)%92,41	%97,64
TR52 BÖLGESİ	2.457.522	(~)%1,82	(~)51,4/km <sup>2</sup>	%24,57	(1)%90,03, (2)%94,35, (3)%86,24	%97,52
TÜRKİYE	82.300.882	%1,47	107/km <sup>2</sup>	%23,32	(1)%91,54, (2)%94,47, (3)%83,58	%96,74

Kaynak: 2018 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi(ADNKS)<sup>6</sup>

TR52 Bölgesi'ni oluşturan Konya ve Karaman illerinin toplam nüfusunun ülke nüfusunun içinde önemli bir paya sahip olduğu ifade edilebilir. TÜİK(2018) verilerine göre, Konya nüfus büyüklüğü itibariyle, 81 il arasında 7. sırada yer almaktadır. TR52 Bölgesi'nin 2018 yılı nüfus artışı da ülkemizin nüfus artışından daha fazladır. TR52 Bölgesi'nin nüfus yoğunluğuysa ülke ortalamasından daha seyrektr.

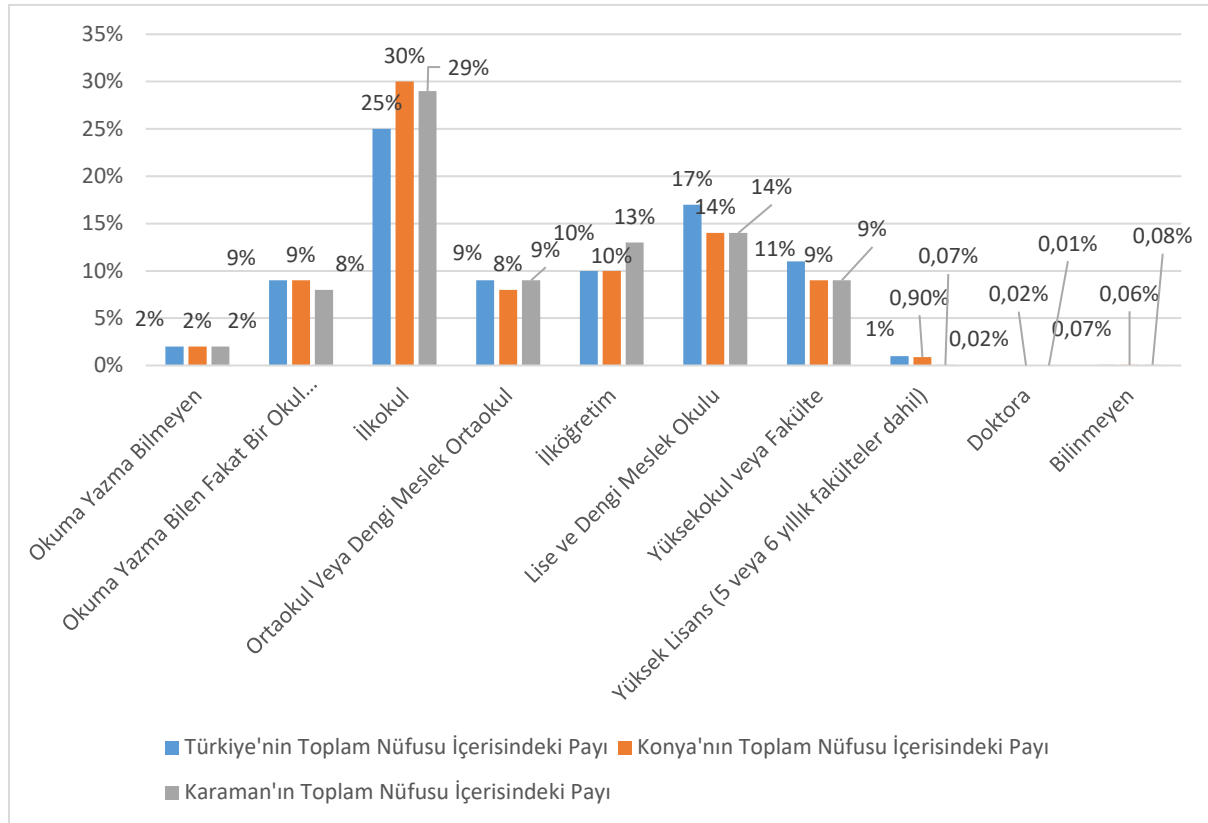
Konya ve Karaman'daki okul çağındaki nüfus ülke ortalamasından daha fazladır. Net okullaşma oranlarına bakıldığında, TR52 Bölgesi, ilkokulda ülke ortalamasının altında, ortaokulda ülke ortalamasına yakın; ortaöğretim seviyesindeyse ülke ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Bu temel analizden hareketle Konya ve Karaman'ın ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde derslik başına düşen öğrenci sayılarının da, aşağıdaki haritadan da görülebileceği üzere, illerin sosyo gelişmişlik düzeyleri, nüfus yoğunlukları, konumları ve diğer etkileyici unsurları da göz önüne alındığında orta yoğunluklu(Konya) ve düşük bir yoğunluğa sahip(Karaman) oldukları ileri sürülebilir. İki ilin ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde öğretmen başına düşen öğrenci sayıları, TÜİK(2017) verilerine göre, ülke ortalamasına yakın bir yoğunluk sergilemektedir.

<sup>5</sup>Milli Eğitim Bakanlığı(MEB, 2018) verileri kullanılmıştır. Detaylı bilgi için, [http://sgb.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2018\\_09/06123056\\_meb\\_istatistikleri\\_organ\\_egitim\\_2017\\_2018.pdf](http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf).

<sup>6</sup>Okul çağındaki nüfus ve okullaşma oranı için, TÜİK tarafından sağlanan, ADNKS verilerinin yaş aralıkları olan; 5-9, 10-14 ve 15-19 yaş aralıkları ve bu bağlamda da ilköğretim(ilkokul ve ortaokul) ve ortaöğretim düzeylerindeki eğitim kurumlarına giden öğrenci sayıları hesaplamada kullanılmıştır.

Genel olarak TR52 Bölgesi'ne baktığımızda, Konya ve Karaman illeri, okur-yazarlık oranları, ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde öğretmen sayıları ve derslik sayılarında ortalama olarak ülke genelinden daha iyi bir göstergeye sahiptir denilebilir. Bu durum bölgenin coğrafi olarak merkezi bir konuma sahip olmasından, ulaşım ağlarına yakınlığından, ekonomik göstergelerde güçlüğünden ve tarihsel olarak da önemli eğitim merkezleri olmasından kaynaklanıyor olabilir.

### Mezun Olunan Okul/Kurum Türünün Toplam Nüfus İçerisindeki Payı



Kaynak: TÜİK(2017)

Konya ve Karaman'da mezun olunan okul/kurum türünde en çok ilkokul bulunmaktadır; bu durum her iki ilde de ülke ortalamasının üzerindedir. İki ilde de okuma yazma bilmeyenlerin payı ülke ortalamasıyla aşağı yukarı aynıdır. Hem Konya ve Karaman'da hem de ülke genelinde ilköğretimden sonra eğitime devam eden öğrenci sayılarında düşüş söz konusudur. Bu durum, raporun başında da belirtildiği üzere, giderek düzelmektedir ve ortaöğretime geçen öğrenci sayısı her geçen gün artmaktadır denilebilir. Ortaöğretim sonrasında yüksekokul veya fakülteye gidenlerin oranında da düşüş göze çarpmaktadır.

## 6 TR52 BÖLGESİ İLÇELERİ DÜZEYİNDE EĞİTİM DURUM ANALİZİ

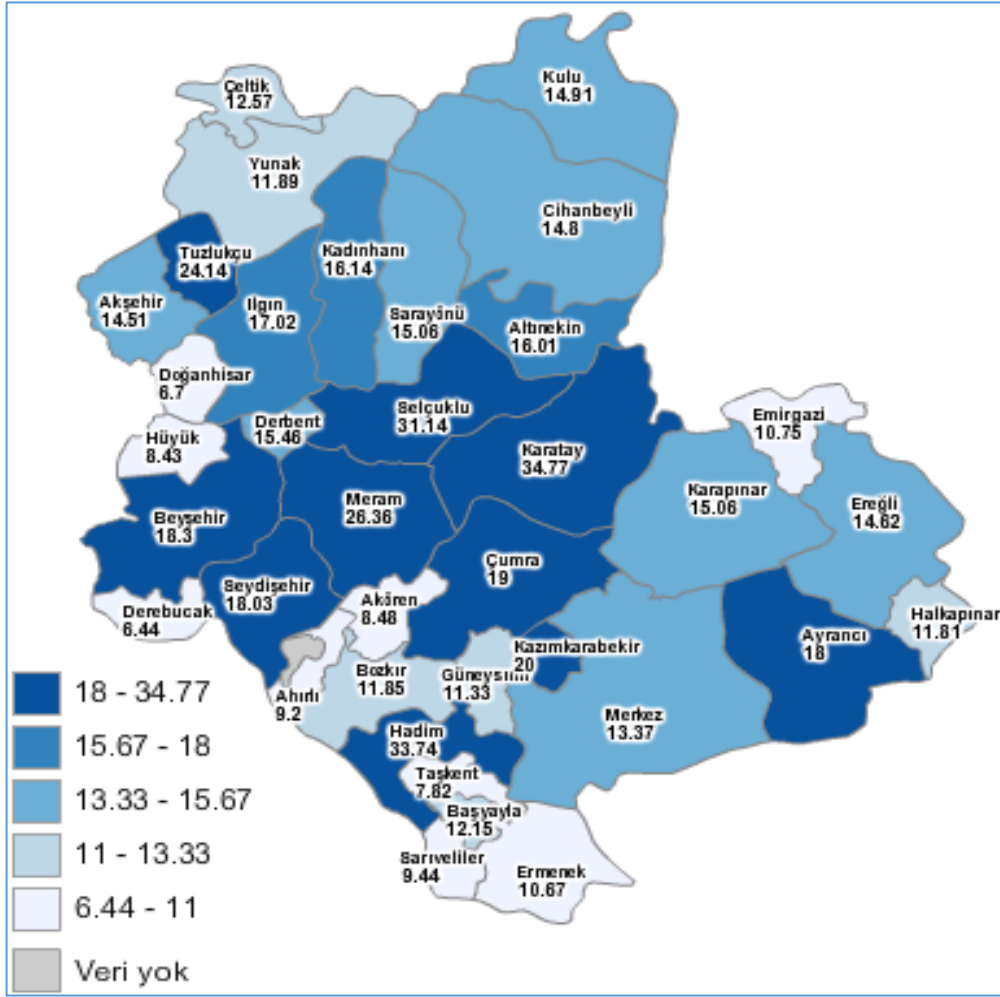
TR52 Bölgesi'nin geniş bir coğrafyası söz konusudur, ilçelerin temel eğitime ilişkin durumları önemli farklılıklar sergilemektedir. Konya ve Karaman'da okul öncesi kurumlar kimi ilçelerde ilkokullardan bağımsız bir biçimde eğitim verirken kimi ilçelerde de, genellikle öğrenci nüfusunun yoğun olmadığı, göreceli olarak küçük olan ilçelerdeyse ilkokullar bünyesinde bulunan okul öncesi derslikler kapsamında eğitim vermektedir. İlkokul çatısı altında olmayan okul öncesi kurum sayıları Konya'nın merkez ilçelerinde ve Karaman merkez ilçesinde iki haneli sayıdayken diğer ilçelerde tek haneli sayılarda da olsa mevcuttur. Öte yandan, TR52 Bölgesi'nin gelişmişlik endeksi bakımından ve nüfusu bakımından küçük olan ilçelerindeyse ilkokullar içerisinde okul öncesi eğitim verilebilmektedir.

2019 yılı verilerine genel olarak bakıldığında; Selçuklu, Meram, Karatay, Karaman merkez, Ereğli, Akşehir, Beyşehir ve Çumra ilçelerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu durumun temel nedenlerine bakıldığında Çumra'nın en başta Konya metropoliten alanına yakın oluşunun etkili faktör olduğunu belirtebiliriz, diğer ilçelerden Ereğli, Akşehir ve Beyşehir ilçelerinin ise alt bölge merkezi olma potansiyeli taşımaları üzerinden açıklayabiliriz. Geri kalan ilçelerde ise, bu ilçeler TR52 Bölgesi'nde gelişmenin ana odakları olduğundan ötürü, eğitim çağındaki nüfusu yoğun olarak barındırdıkları ifade edilebilir.

## 6.1 İLKOKUL

### 6.1.1 Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

#### TR52 Bölgesi'nde İlkokul Düzeyinde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları



Kaynak: Konya ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.<sup>7</sup>

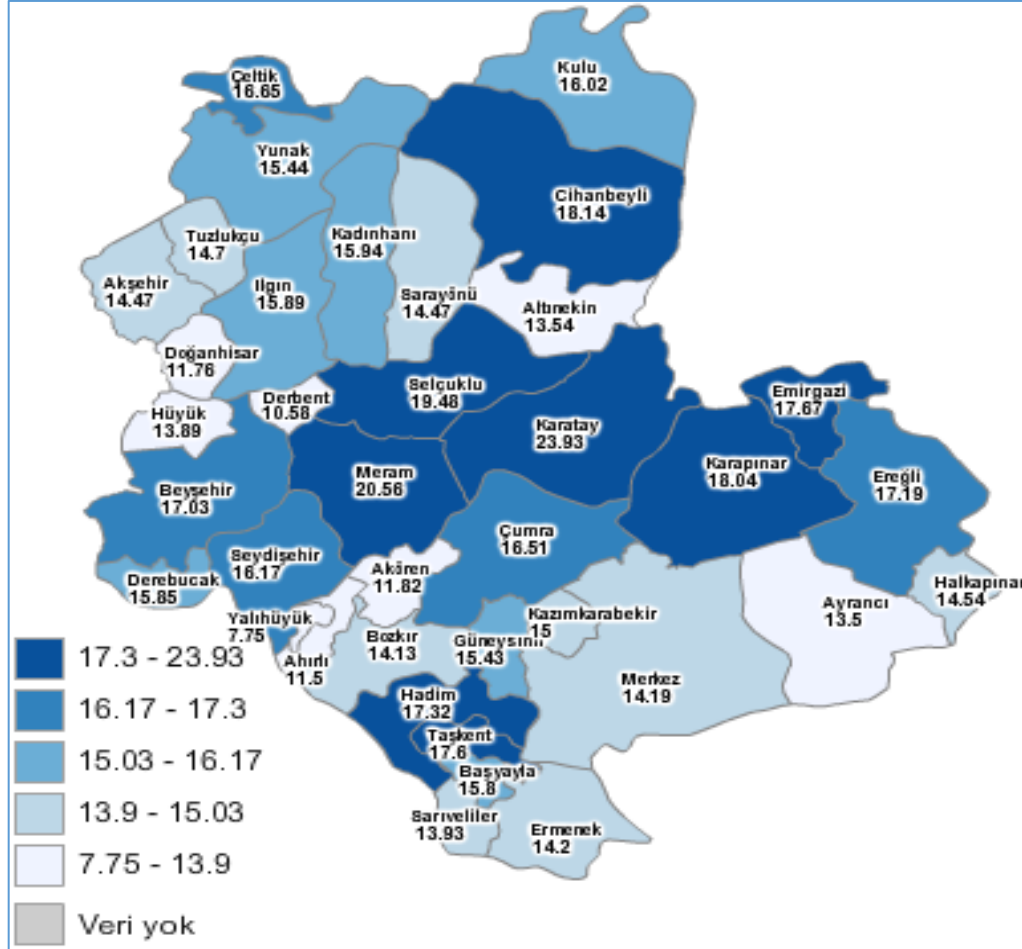
TR52 Bölgesi'nde ilkököl düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalaması yaklaşık olarak 16'dır. Bu oran Türkiye genelindeyse 17'dir. Konya'nın merkez ilçelerine bakıldığında Haritadan da görülebileceği üzere, ilkököl düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayıları yaklaşık 30'dur. Hatta Karatay ilçesinde bu sayı yaklaşık olarak 35'tir. Konya'nın öğrenci yoğunluğunun il merkezi ve civarında yoğunlaştığı ifade edilebilir. Konya ilinin merkez ilçelerinden sonra en gelişmiş ilçeleri olan Akşehir, Ereğli, Beyşehir ve Seydişehir gibi ilçelerdesey ilkököl düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısı merkez ilçelere nazaran daha düşük bir seviyede kalmaktadır denilebilir. Öte yandan, daha kırsal ilçelerdesey bu oran, Tuzlukçu ve Hadim ilçeleri hariç, büyük ilçelere nazaran çok daha azdır. Hadim ilçesindeyse, 2018 yılı ilçe kaymakamlık verilerine göre, taşınmalı eğitim yapıldığından ötürü ilkököl

<sup>7</sup> Yalılıyük ilçesinde ilkököl eğitimi ilçede bulunan imam-hatip ortaokulu binasında sürdürüldüğünden ötürü derslik verisi bulunmamaktadır. Kaynak: Konya İl MEM(2019) ve Yalılıyük Kaymakamlığı İlçe Birifingi(2019/1).

düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısında, diğer ilçelere göre, bir yoğunluk gözlenmektedir<sup>8</sup>. Ayrıca, Karaman il merkezinde ülke ve TR52 Bölgesi'nin ortalamasının altında bir oran söz konusudur. Dolayısıyla il merkezi olmasına rağmen ilkökul düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısı göreceli olarak iyi bir noktadadır. Karaman'da ilköğretim düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısının en yüksek olduğu ilçeyse Ayrancı'dır.

### 6.1.2 Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları

#### TR52 Bölgesi'nde İlkokul Düzeyinde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları



Kaynak: Konya ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

TR52 Bölgesi'ni oluşturan 37 ilçede ilkökul düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayılarını detaylı olarak irdelemeden önce TR52 Bölgesi ve Türkiye genelinde ilkökul düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına bakarsak, Konya'da 16, Karaman'da 14, Türkiye genelindeyse 17'dir. Dolayısıyla TR52 Bölgesi ortalamasının ülke geneline göre daha iyi bir konuma sahip olduğu ifade edilebilir. Diğer taraftan, aşağıdaki haritadan da görülebileceği üzere, ilkökul düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Konya'nın merkez ilçelerinde en yüksektir. Bunun yanı sıra, Konya'nın Hadım ve Tuzlukçu ilçelerindeyse, 2018 yılı ilçe kaymakamlık brifinglerine göre, taşımali eğitim uygulamalarından ötürü öğretmen başına

<sup>8</sup> Hadım Kaymakamlığı İlçe Brifingi(2019/1).

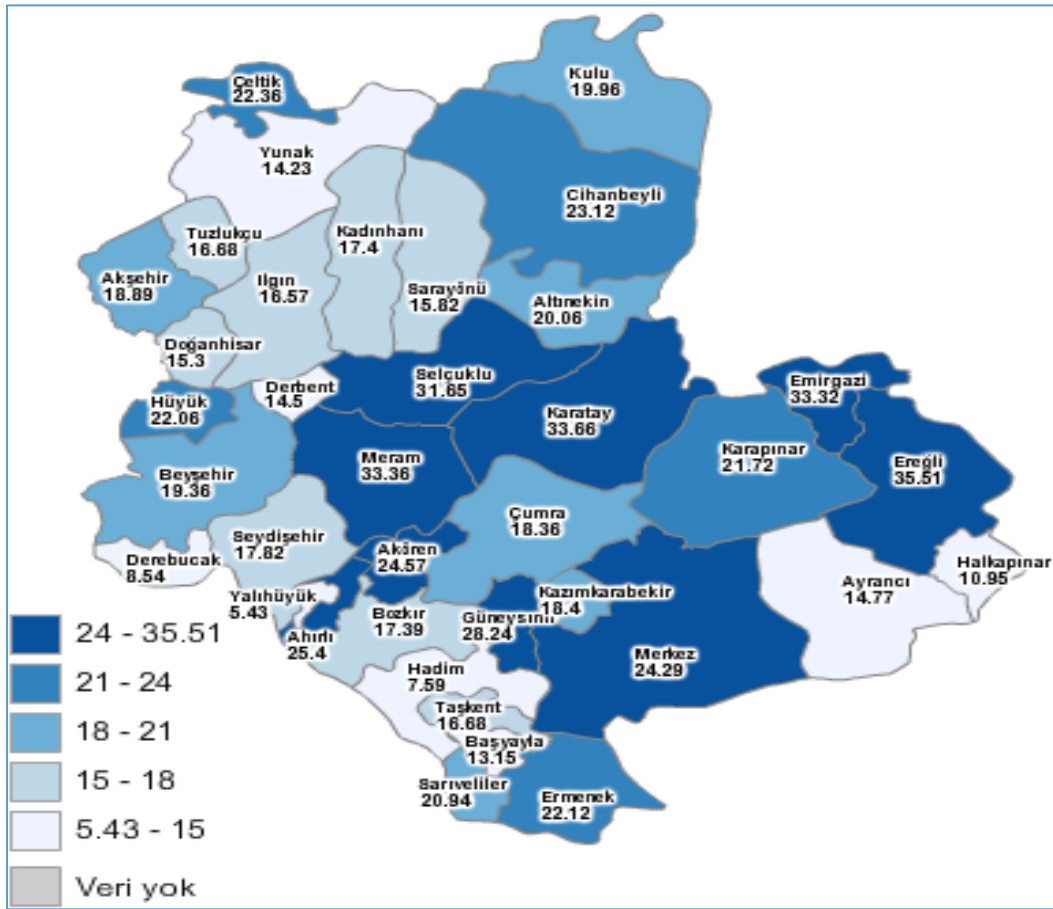
düşen öğrenci sayılarında, TR52 Bölgesi'ndeki benzeri sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi(MEVKA SEGE, 2013) sonucuna sahip ilçelere göre, bir yoğunluk gözlenmektedir<sup>9</sup>. Diğer taraftan, Karaman'ın merkez ilçesi dahil 6 ilçesinde de ilkököl düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayıları 16'dan azdır. Bu sonuç TR52 Bölgesi'nin ortalamasını genel olarak aşağıya çekmektedir.

## 6.2 ORTAOKUL

Türkiye geneline bakıldığında ortaokul düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 24 iken, bu sayı Konya il genelinde 22 ve Karaman il genelindeyse 17'dir.

### 6.2.1 Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

#### TR52 Bölgesi'nde Ortaokul Düzeyinde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları



Kaynak: Konya ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

TR52 Bölgesi'ndeki ilçelere bakıldığında, Konya'nın merkez ilçeleri (Selçuklu, Meram ve Karatay) ile Ereğli ve Emirgazi ilçelerinde bu sayı 30'u aşmaktadır. Bu yoğunluğun Emirgazi dışındaki 4 ilçede öğrenci sayısının fazla olması itibariyle gerçekleştiği ifade edilebilir. Emirgazi ilçesinde ise bu oranın yüksek olmasının sebebi ilçedeki ortaokullarda derslik sayısının benzer sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyindeki ilçelere göre az olmasından ileri gelmektedir. Şöyle ki; Karaman'ın Sarıveliler (MEVKA SEGE, 2013: -0,34) ve Konya'nın Çeltik(MEVKA SEGE, 2013: -

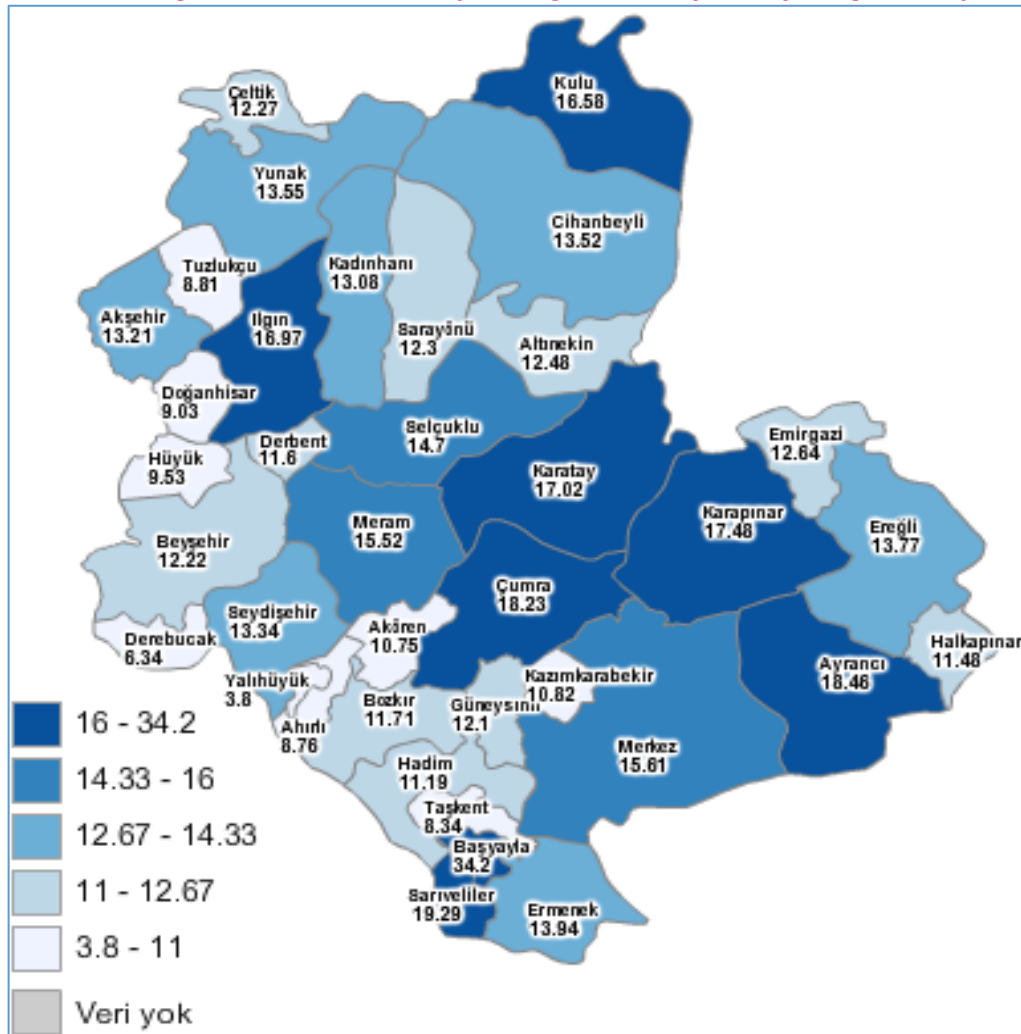
<sup>9</sup> Hadim Kaymakamlığı İlçe Brifingi(2019/1) ve Tuzlukçu Kaymakamlığı İlçe Brifingi(2019/1).

0,43) ve Emirgazi (MEVKA SEGE, 2013: -0,31) ilçeleri benzer gelişmişlik düzeyine sahip ilçelerdir. Bu ilçelerde yaklaşık olarak aynı sayıda ortaokul öğrencisi bulunurken Emirgazi ilçesindeki derslik sayısı Sarıveliler ilçesinden %60 ve Çeltik ilçesinden de %25 daha azdır.

Ortaokul düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısının en az olduğu ilçelere baktığımızda, TR52 Bölgesi'nin en az nüfusa sahip ve MEVKA 2013 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksine göre en geri kalmış ilçeler olduğu gözlenmektedir.

## 6.2.2 Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları

### TR52 Bölgesi'nde Ortaokul Düzeyinde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı



Kaynak: Konya ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Ortaokul düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına baktığımızda bu sayılar Türkiye genelinde 16, Konya ve Karaman il genelindeyse 15'tir. TR52 Bölgesi'nde ortaokul düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına ilçeler düzeyinde baktığımızda, haritadan da görülebileceği üzere, Karaman'ın Başayla ilçesinde bir yoğunluk gözlenmektedir. Bunun başlıca nedeni ilçedeki ortaokul düzeyinde öğretmen sayısının görece az olmasıdır. Bu veride dikkat çekici bir husus da, diğer verilerden farklı bir şekilde Konya merkez ilçelerinde belirgin bir yoğunlaşma görülmemesidir. 37 ilçe arasında en iyi sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine

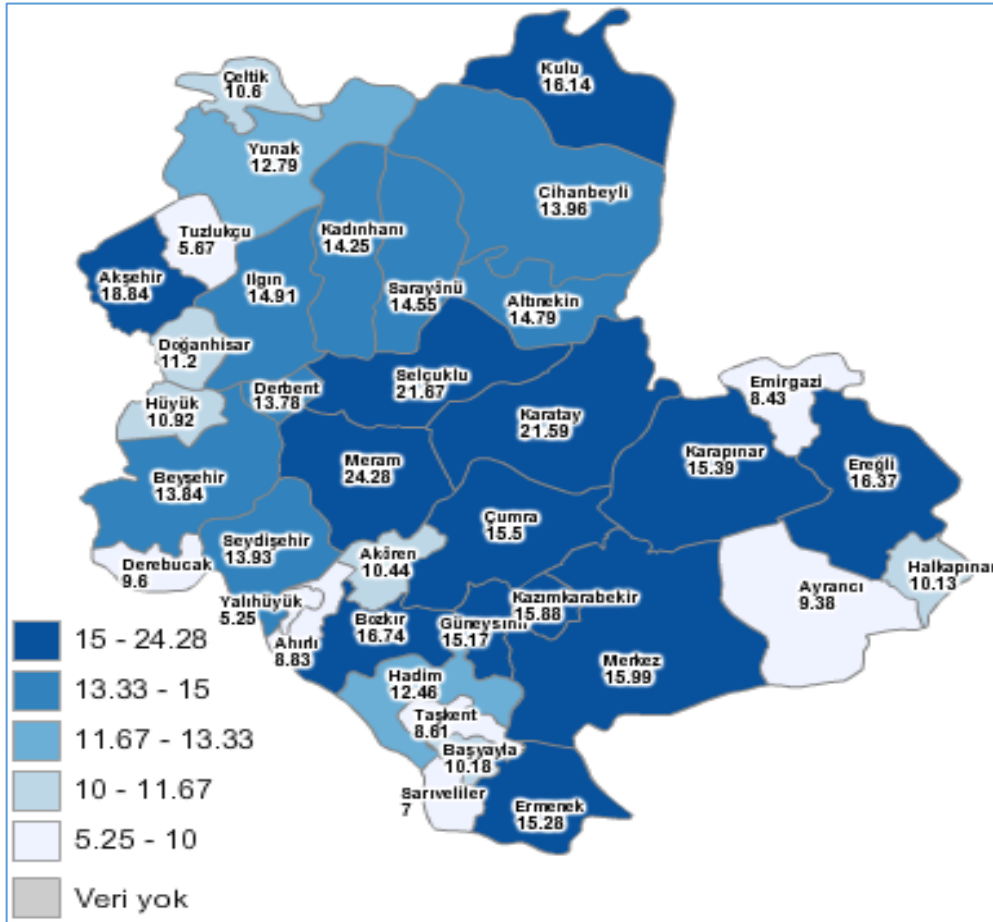


sahip ve en fazla nüfusa sahip ilçe konumunda olan Selçuklu ilçesi, Konya ve Karaman ortalamasının altında yer alarak öğretmen başına düşen öğrenci sayısında görece iyi bir sonuç sergilemektedir. TR52 Bölgesi'nde ortaokul düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısında yoğunluk Konya'nın Ilgın, Kulu gibi nüfus ve sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi bakımından orta düzeyde ilçelerinde ve Karaman'ın ise Başyayla ilçesinin yanı sıra Sarıveliler ve Ayrancı ilçelerinde de bir yoğunluk söz konusudur.

### 6.3 ORTAÖĞRETİM

#### 6.3.1 Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

##### TR52 Bölgesi'nde Ortaöğretim Düzeyinde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı



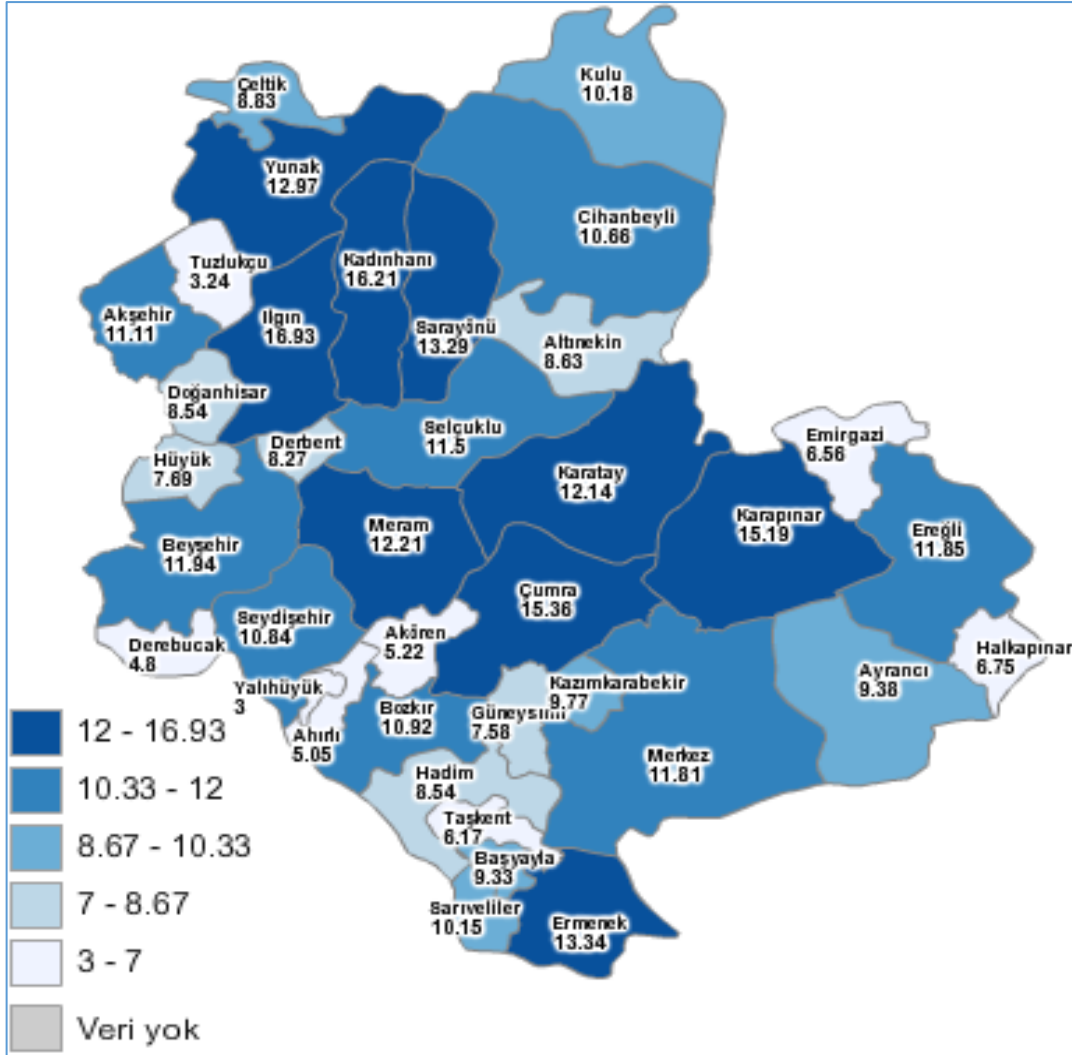
Kaynak: Konya ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Ortaöğretim düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayılarına bakarsak; Konya'da 20, Karaman'da 15,5 ve Türkiye genelindeyse 21'dir. Dolayısıyla, her iki ilde de, bu göstergede ülke ortalamasından daha iyi bir konumdadır. Konya ve Karaman'ın ilçelerine odaklanırsak, haritadan da görüldüğü üzere, Konya'nın merkez ilçelerinde (Selçuklu, Meram, Karatay) ortaöğretim düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayılarının Konya, TR52 Bölgesi ve Türkiye ortalamalarını aştığı gözlenmektedir. Bu ilçeler TR52 Bölgesi'nde, MEVKA SEGE(2013) verilerine göre, en gelişmiş olanaklara sahip ilçelerdir. Karaman merkez ilçesi ise TR52 Bölgesi ve Türkiye ortalamasına göre çok daha iyi bir gösterge sahibidir denilebilir. Konya ve

Karaman'ın alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan ilçelerinde(Akşehir, Ereğli, Beyşehir, Seydişehir ve Ermenek) ise bu sayı 13-16 bandında yer almaktadır; dolayısıyla Konya metropoliten alanının il ve ülke ortalamasını aşan yoğunluğuna nazaran daha iyi bir gösterge sunmaktadır denilebilir.

### 6.3.2 Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları

#### TR52 Bölgesi'nde Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları



Kaynak: Konya ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

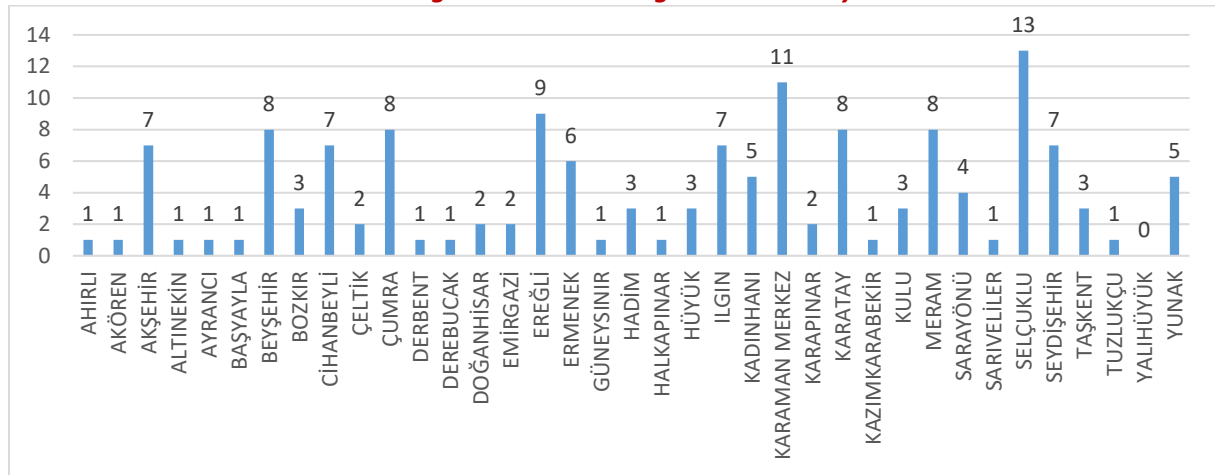
Ortaöğretim düzeyinde Konya ve Karaman'da öğretmen başına düşen öğrenci sayıları sırasıyla 13 ve 12,5'tir. Türkiye geneline bakıldığında ise ortaöğretim düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 12'dir. Bu genel çerçeve kapsamında TR52 Bölgesi'ndeki ilçelere bakıldığında, bu oran ilçeler arasında önceki karşılaştırmalara göre, büyük bir farklılık içermemektedir. Bu oranda yoğunluğun yaşandığı ilçelerin başında Konya'nın Ilgın(16.93) ve Kadınhanı(16.21) ilçeleri gelmektedir. MEVKA SEGE(2013) verilerine göre, bu iki ilçeden Ilgın ortalamanın üzerinde bir gelişme performansı sergilese de alt merkez olma özelliği göstermeyen bir ilçeyken; Kadınhanı ise TR52 Bölgesi'nde düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında yer almaktadır. Bu ilçelerde ortaöğretim düzeyinde öğretmen başına düşen öğrenci

sayılarının Konya, Karaman ve Türkiye ortalamaların üzerinde olduğu gözlenmiştir. Ilgın ve Kadınhanı ilçelerinde taşımali eğitim yapılmaktadır; dolayısıyla da ortaöğretim seviyesinde, öğrenci sayıları, öğretmen sayılarına oranla artmaktadır denilebilir<sup>10</sup>. Bu oran üzerinden bakıldığında, aşağıda hazırladığımız haritadan da izlenebileceği üzere, Konya merkez ilçeleri, Karaman merkez ilçesi ve TR52 Bölgesi'nin alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan ilçeleri, Konya il geneli ortalamasının altında bir gösterge sahibi olup olumlu bir gelişme sergilemektedir.

## 7 TR52 BÖLGESİ'NDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

MEB<sup>11</sup>, mesleki ve teknik eğitimle sosyal ve ekonomik sektörler ile iş birliği içinde ulusal ve uluslararası mesleki yeterliliğe, meslek ahlakına ve mesleki değerlere sahip, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan ehil iş gücü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, mesleki ve teknik eğitim ile bireylerin ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda uygun öğrenme fırsatlarının sunulduğu, iş ve meslek ahlakını merkeze alan yenilikçi, istihdama hazırlayan, iktisadi ve sosyal sektörlerin ihtiyaçlarına göre geliştirilen ve paydaşlarla iş birliği içinde sürekli yenilenen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır.

**TR52 Bölgesi'nde Mesleki Eğitim Kurum Sayıları**



Kaynak: Konya İl MEM(2019) ve Karaman İl MEM(2019) verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

MEB'in mesleki ve teknik eğitim hususunda bu temel amaçları kapsamında TR52 Bölgesi'nin ilçeleri düzeyinde mesleki ve teknik durumun genel görünümüne bakabiliriz. Konya İl MEM ve Karaman İl MEM'den alınan veriler doğrultusunda, MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı eğitim veren okulların ilçelere göre dağılımına bakıldığında bu alanda en çok okul/kuruma sahip ilçe Selçuklu'dur. Selçuklu'yu sırasıyla Karaman merkez ve

<sup>10</sup> Ilgın Kaymakamlığı İlçe Brifingi(2018/2) ve Kadınhanı Kaymakamlığı İlçe Brifingi(2019/1).

<sup>11</sup> MEB(2018), "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Görünümü". Erişim için: [http://mtegm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2018\\_11/12134429\\_No1\\_Turkiyede\\_Mesleki\\_ve\\_Teknik\\_Egitimin\\_Gorunumu.pdf](http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/12134429_No1_Turkiyede_Mesleki_ve_Teknik_Egitimin_Gorunumu.pdf).

Ereğli takip etmektedir. TR52 Bölgesi'nde mesleki ve teknik eğitim veren okul/kurum bulunmayan tek ilçe Yalılıyük ilçesidir. TR52 Bölgesi'nin MEVKA-SEGE(2013) verileri doğrultusunda bölgesel gelişme ana odakları olan Konya metropoliten alanı ve Karaman merkez ile alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan Ereğli, Seydişehir, Akşehir, Beyşehir ve Ermenek'te de mesleki ve teknik eğitim veren okul/kurum sayısı TR52 Bölgesi ortalaması olan 4 okul/kurumdan daha fazladır. Örneğin, Konya'nın Beyşehir ilçesinde av tüfeği üretimin büyük çapta rekabet edebilirliği olduğu bilinmekte olup bu ilçede mesleki ve teknik eğitimin ne kadar önemli olduğunun altı çizilmelidir. Örneğin, Konya Sanayi Odası(KSO) ve Savunma Sanayii Başkanlığı(SSB) iş birliğiyle ile düzenlenen "Konya 3. Savunma Sanayi Zirvesi ve Tedarikçi Günleri" kapsamında TR52 Bölgesi'ndeki mesleki ve teknik okul/kurumlar çalışmalarıyla hem kamu kesiminden hem de özel kesimden yoğun ilgi görmüştür.

TR52 Bölgesi'nde de mesleki ve teknik eğitimin toplam ortaöğretim eğitimi içerisindeki payı Konya'da %31,78 ve Karaman'da ise %28,56'dır. Konya bu oranla İstanbul(%28,64) ve Ankara(%27,41) gibi en büyük iki ile kıyasla daha fazla oranda mesleki ve teknik okul/kurum sahibidir.

Türkiye'deki mesleki ve teknik anadolu lisesi ve mesleki eğitim merkezlerinin 774'ünde döner sermaye kapsamında üretim yapılmakta ve hizmet sunulmaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetler öğrencilere çıktı odaklı uygulamalı eğitim imkânı vermekte ve sektörün istediği becerilerin kalıcı bir biçimde kazandırılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda ülke genelinde en yüksek döner sermaye geliri gerçekleştiren okullar arasında Konya'nın Ereğli ilçesinden de mesleki ve teknik eğitim veren bir okul da girmiştir.<sup>12</sup>

TR52 Bölgesi'nde mesleki ve teknik eğitimin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu bağlamda mesleki ve teknik eğitimin ardından öğrencilere eğitim aldıkları alanda ve kendi ilçelerinde veya alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan ilçelerde eğitim, iş deneyimi ve meslek fırsatları sunulmalıdır.

---

<sup>12</sup> MEB(2018), "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Görünümü", s.43. Erişim için: [http://mtegm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2018\\_11/12134429\\_No1\\_Turkiyede\\_Mesleki\\_ve\\_Teknik\\_Egitimin\\_Gorunumu.pdf](http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/12134429_No1_Turkiyede_Mesleki_ve_Teknik_Egitimin_Gorunumu.pdf).

## 8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülke genelindeki temel eğitim durumu ve TR52 Bölgesi'ni oluşturan Konya ve Karaman illerinin temel eğitim göstergeleri baz alınıp ilçelerin sırasıyla ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeylerinde derslik ve öğretmen sayılarının öğrenci sayılarına oranla nasıl bir yoğunluk oluşturduğu haritalar oluşturularak gösterilmiştir. Bu bağlamda da ciddi oranda yoğunluk gösteren, Konya metropoliten alanı ve Karaman merkezin dışındaki, ilçeler ayrıca incelenip neden il, bölge ve ülke ortalamasından saptığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu noktada genel olarak TR52 Bölgesi'nin geniş coğrafyası itibariyle Karaman'ın dağlık bölgelerinin olması ve Konya'da da bazı ilçelerde uygulanan taşımali eğitim sisteminin en başta gelen nedenler olduğu ifade edilebilir.

Konya'nın merkez ilçeleri olan Selçuklu, Meram ve Karatay'ın ve Karaman merkezin MEVKA SEGE(2013) verilerine göre, TR52 Bölgesi'ndeki en gelişmiş ilçeler olması itibariyle, diğer ilçelere göre eğitim kurumlarında yoğunluklar gözlenmektedir. Bu bağlamda, Konya ve Karaman'ın ilçeleri arasında alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan -Akşehir, Ereğli, Beyşehir, Seydişehir, Ermenek- ilçelerin temel eğitim fırsatları artırılarak bu coğrafi alanda yoğunluklar il merkezlerinden alt bölge merkezi olma potansiyeli olan ilçelere kaydırılabilir. Bu şekilde hem daha verimli eğitim gerçekleştirilebilir hem de bölge içerisindeki nüfus dağılımı daha dengeli bir dağılıma kavuşabilir. Bunun yanı sıra tüm ilçelerde, özellikle temel eğitim seviyelerine göre, taşımali eğitim, öğretmen-derslik azlığı vb. sebeplerle, yoğunlukların olduğu ilçelerde derslik sayıları artırılabilir; öte yandan öğretmenlerin ihtiyaçlarına yanıt verebilecek temel hizmetlerin sağlanıp hem yeni öğretmenlerin ilçeyi tercihi hem de var olan öğretmenlerin ilçelerde kalıcı olmaları teşvik edilebilir.

TR52 Bölgesi'nin alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan Beyşehir ve Ereğli gibi ilçelerde mesleki ve teknik eğitim önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Bölgesel olarak bazı meslek alanlarında yoğunlaşmanın olduğu yerlerde mesleki ve teknik eğitim bu alanlara odaklanılarak geliştirilmelidir.

TR52 Bölgesi'nin nüfusu içerisinde önemli bir paya sahip olan kırsal nüfusun eğitim olanaklarının artırılması, hem Konya metropoliten alanındaki yoğunluğu azaltıp, oradaki verimi azaltacak hem de iki ilin topyekûn belirli bir kalite standardında eğitim görmesi sağlanacaktır. Tüm bunlar da başta bu iki ilin eğitim ve bu bağlamda da kalkınma göstergelerinde iyileşmeler sağlayacak ve Türkiye ortalamasının da yukarıya taşınmasına katkıda bulunmuş olacaktır denilebilir.